

SWEDSECS DISCIPLINNÄMND

BESLUT 2017-12-12
2017:39SwedSec Licensiering AB
Licenshavaren**BESLUT**

Disciplinnämnden meddelar licenshavaren en varning.

SKÄLBakgrund

Licenshavaren var vid tiden för de aktuella händelserna anställd som rådgivare hos ett anslutet företag och innehavare av aktiv licens hos SwedSec Licensiering AB (SwedSec). Hennes licens är numera vilande.

Företaget har anmält att licenshavaren vid ett flertal tillfällen har agerat i strid med företagets kreditinstruktion.

Med hänvisning till företagets anmälan har SwedSec begärt att disciplinnämnden meddelar licenshavaren en varning.

Företaget har anfört i huvudsak:

Vid företagets egenkontroll av kreditgivning i januari 2017 uppmärksammades att licenshavaren hade beviljat krediter i strid med företagets interna instruktioner, vilket föranledde en fördjupad granskning av hennes kreditärenden. Det har framkommit att hon i 15 av 19 kontrollerade kreditärenden under 2016 har agerat i strid med företagets kreditinstruktion genom att inte dokumentera kredittagarens återbetalningsförmåga korrekt. Hon har i flera ärenden beviljat krediter trots att stora inkomstdifferenser förelegat i förhållande till uppgifter i kreditupplysningen. Om kundens angivna inkomster avviker i förhållande till sådana uppgifter ska avvikelserna kontrolleras. Kundens inkomst ska säkerställas genom inhämtande av arbetsgivarintyg. Att kontrollera insättningar på konto är i sig inte tillräckligt för att säkerställa en stadigvarande inkomst. – Företaget uppfattar att licenshavaren i alltför hög grad har förlitat sig på kundernas uppgifter och således inte utfört

erforderliga kontroller. Det har även saknats kommentarer eller underlag för att styrka kredittagarnas inkomst. Detta har inneburit att kundernas återbetalningsförmåga inte har kunnat säkerställas. Företaget bestrider licenshavarens påstående om att det inte funnits en rutin för att systematiskt spara dokument, såsom anställningsintyg. Licenshavarens påstående om att hon var tvungen att makulera underlag på grund av sekretessregler stämmer inte. – Licenshavaren har även i något kreditärende beviljat ett lån med 84 procents inkomstdifferens, trots att en annan handläggare två dagar tidigare avslagit lånet. I ett annat ärende har hon felaktigt ensam beviljat ett lån. Några medarbetare med högre beviljningsrätt kunde, under vissa omständigheter och då enligt särskilda krav, få befogenhet att ensam bevilja överbrygningslån, men licenshavaren har aldrig haft någon sådan ensam beviljningsrätt. – Licenshavaren har därtill i flertalet av de granskade ärendena inte heller tagit upp kredittagarnas totala kreditengagemang i kalkylerna. I ett kreditärende har t.ex. två befintliga lån angetts till 200 000 kr lägre belopp än vad de i verkligheten uppgick till. I något annat ärende fanns avbetalningskontrakt på 183 000 kr som inte var medtagna i kalkylen. I ett ärende fanns det enligt kreditupplysningen bostadslån på 2 626 000 kr, men i ärendet var lånen i kalkylen endast upptagna till 220 000 kr. Blancolån har ibland inte alls varit medräknade och ibland endast delvis. Detta har medfört att kundens ekonomiska ställning inte var korrekt redovisad vid kreditprovningstillfället. Även detta är i strid med företagets kreditinstruktion och har inneburit att kundernas återbetalningsförmåga har fastställts på felaktiga grunder. Licenshavaren har anfört att hon vet att blancolån som kommer att lösas innan lånetillfället i regel inte ska tas upp och att detta är enligt arbetsgivarens instruktion. Företaget vill i detta avseende förtydliga att det inte finns någon sådan regel i företagets kreditinstruktion, utan blancolån ska tas upp i kundens kalkyl. Dessutom har licenshavaren i ett fall felaktigt angett kredittagarens bidrag som inkomst trots att med inkomster avses skattefria inkomster och taxerad inkomst med avdrag för bl.a. skatter.

Sammantaget har licenshavarens agerande resulterat i mycket bristfälliga och därmed osäkra ”kvar-att-leva-på-kalkyler” för berörda kunder. Hon är mycket väl insatt i de interna regelverken, dels utifrån adekvat kreditutbildning, dels genom kontinuerliga genomgångar. Styrdokumenten, såsom kreditpolicy och kreditinstruktion, finns publicerade på intranätet, och det är varje medarbetares ansvar att läsa och kunna dessa regelverk. Alla medarbetare som arbetar med beredning av kreditärenden och kreditgivning förväntas följa de övergripande styrdokumenten samt iaktta god kreditgivningssed. Samtliga medarbetare ska dessutom årligen bekräfta att de har läst och förstått gällande interna regler för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter. Om en medarbetare anser att det föreligger en oklarhet i hur de ska agera i vissa situationer bör denne fråga närmaste chef om ett klagande.

Licenshavaren har inte haft någon egen vinning av det inträffade såvitt företaget känner till. Företaget ser ändå allvarligt på hennes handläggning av kreditärendena och anser att hon inte följt god kreditgivningssed. Genom att inte säkerställa fullständiga underlag vid kreditgivning har det medfört en risk för att respektive kund inte kan återbetala sina krediter till företaget och därigenom har företaget utsatts för ökade kreditrisker. – Parterna har

numera valt att gå skilda vägar genom en överenskommelse. Denna fråntar dock inte företaget skyldigheten att anmäla regelöverträdelser till SwedSec när det finns skäl att anta att överträdelserna kan leda till disciplinpåföljd.

Licenshavaren har bestritt företagets påståenden om oriktig kreditgivning, men medgett bl.a. att hon kan ha missat det nämnda avbetalningskontraktet. Hon har via sitt ombud anfört i huvudsak följande:

Hon har arbetat i företaget sedan 2009 och har varit en mycket uppskattad medarbetare och kollega. Hon har under sin tid som rådgivare aldrig tidigare fått någon anmärkning eller skriftlig erinran från företaget rörande sin kreditgivning. I mars 2016 kom hon tillbaka efter en tids sjukskrivning. Sedan november samma år är hon sjukskriven på heltid. Under 2016 hade avdelningen hög arbetsbelastning och eftersom hon var den mest erfarna rådgivaren var det till stor del hon som stöttade nya kollegor i mer komplexa ärenden. En stor omorganisation genomfördes på enheten i maj 2016 som tog fokus från den dagliga driften på arbetsplatsen.

Vad avser företagets påstående om att hon har haft brister i sin dokumentation rörande kommentarer eller underlag bestrider hon att hennes handläggning avvikit från befintliga instruktioner. Hon har följt den kredithandbok som tillhandahållits. Rutinen har gått ut på att rådgivaren upprättar en ”kvar-att-leva-på-kalkyl” där underskott i kalkylen inneburit att ärendet gått vidare till högre chefer. Efter att kalkylen upprättats har en möjlighet till komplettering funnits, där rådgivaren kan lämna kommentarer och ytterligare information angående kundens kreditvärdighet som legat till grund för beslutet. Det har under 2016 saknats rutiner om det ska skrivas något i detta fält eller i så fall vad. I september 2016 kallade därför företaget till ett möte med hela enheten där samtliga medarbetare uppmanades att alltid lämna kommentarer, eftersom flertalet anställda lämnade fältet blankt. Medarbetarna fick t.ex. instruktion från företaget att kompletterande information kunde bestå i att rådgivaren hade tagit del av anställningsbevis eller lönespecifikation i de fall inkomsten i kundens kreditansökan avvek från UC. Det har dock inte funnits någon rutin att underlaget skulle sparas eller skannas in i systemet. Tvärtom har sådant underlag kontinuerligt makulerats på grund av sekretessregler enligt företagets instruktion. Att notera i sammanhanget är att företaget under början av 2017 har inlett en omfattande utbildningsinsats för sina anställda och satt upp rutiner kring inskanning och komplettering/kommentarer efter kalkylen, vilket företaget inte haft tidigare. Under en period var det även problem med att lägga in dokument i det angivna systemet. Tekniska svårigheter bör dock knappast läggas henne till last. I det nämnda fallet där hon beviljat kredit som kollegan tidigare avslagit, har hon tagit in anställningsavtal vilket visade en ny inkomst och ärendet kunde därmed beviljas.

Rörande blancolån som inte har tagits upp i kalkylen, vet hon med sig att blancolån som kommer att lösas innan lånetillfället i regel inte tas upp, eftersom de inte kommer att ligga kunden till last när lånet beviljas. Detta var i enlighet med företagets instruktion. Hon är

osäker på de två blancolånen, eftersom hon inte har tillgång till UC, men troligtvis skulle de båda lånen bakas in i huslånen efter värdering. I något fall fanns en överenskommelse med kunden om att blancolånen skulle lösas innan lånetillfället och vid något annat tillfälle att avbetalningskontrakt och blancolån inte påverkade beslutet. Flera beslut har också varit tvåmansbeslut och något beslut har varit uppe i företagets kreditkommitté. Vad avser det nämnda ärendet som hon felaktigt skulle ha beslutat på egen hand, hade rådgivarna under en period ensam beviljningsrätt i den här typen av ärenden. I något av de anmälda ärendena är det inte hon som har fattat beslutet. – Vad avser det enstaka fallet där hon skulle ha tagit upp kredittagarens bidrag som inkomst, är hon väl medveten om regeln, att bidrag inte är att räkna som inkomst, och hon har inte lämnat kredit om kalkylen står och faller med kundens bidrag.

Sammanfattningsvis har inte hennes handläggning nämnvärt skilt sig från kollegornas. Detta styrks av flertalet kollegor och chefer. Även andra har upplevt bristen på rutiner och tydliga instruktioner från företagets sida som ett problem. Trots detta har hennes handläggning inte medfört brister. De anmälda ärendena har inte heller visats innebära någon risk för varken kund eller arbetsgivare. Samtliga kunder har goda förutsättningar att återbetala de beviljade krediterna. Eventuella skillnader i arbetsrutinen på kontoret och kreditinstruktionen är ett problem som snarare rör arbetsgivarens arbetsledning än hennes kompetens som kreditgivare. Då parterna, efter ömsesidig överenskommelse, valt att gå skilda vägar, bör anmälan lämnas utan åtgärd.

Licenshavaren har åberopat en vittnesattest från en tidigare kollega och ställföreträdande chef.

Överväganden

Ingen av parterna har begärt muntlig förhandling. Disciplinnämnden har tagit del av handlingarna i ärendet.

Disciplinnämnden gör följande bedömning.

Genom företagets anmälan och de uppgifter som licenshavaren lämnat finner disciplinnämnden utrett att hon i flera fall vid kreditgivning underlåtit att dokumentera kundernas samtliga skulder. Vad licenshavaren anfört som förklaringar till detta utgör enligt nämndens bedömning inte skäl för att utelämna uppgifterna. Hennes underlåtenhet har medfört att dokumentationen inte gett en fullständig bild av kundernas totala kreditengagemang och återbetalningsförmåga. Detta är i strid med företagets regler.

Företaget har redogjort för inkomstdifferenser som i flera fall förekommit mellan kunders uppgivna inkomst och de uppgifter som framkommit vid kontroll mot UC. Licenshavaren har rörande ett av fallen angett att hon tagit in anställningsavtal som visade vilken inkomst kunden hade. Disciplinnämnden finner att det genom företagets uppgifter är visat att

licenshavaren i vart fall i fem ärenden inte begärt in tillfredsställande underlag för att kunna bedöma kundens inkomstförhållanden, vilket medfört att det av dokumentationen inte gått att med säkerhet fastställa kundernas stadigvarande inkomst. Även detta är i strid med företagets regler.

Licenshavaren har bestritt företagets påstående att hon fattat kreditbeslut i ett fall trots att hon saknade behörighet att ensam fatta beslut och har åberopat ett intyg från en tidigare kollega och ställföreträdande chef. Disciplinnämnden finner emellertid inte anledning att ifrågasätta företagets uppgift att den beviljningsrätt som licenshavaren refererar till gällde befattningshavare med högre beviljningsrätt och att hon aldrig haft sådan rätt. Det får därmed anses visat att licenshavaren brutit mot företagets regler i detta avseende.

Licenshavaren har under förhållandevis lång tid arbetat med kreditärenden i företaget. Hon har även genomgått intern utbildning, vilket hon inte bestritt. Hon får därför anses ha god kännedom om de regler som gäller för kreditgivning i företaget. Licenshavaren har genom sina upprepade överträdelser allvarligt åsidosatt vad som ålegat henne i tjänsten. Genom hennes agerande har företaget utsatts för utökade kreditrisker. Det föreligger därför grund för återkallelse av hennes licens. Med hänsyn till de uppgifter licenshavaren lämnat och som framkommit i vittnesutsagan om de arbetssätt som rådde på kontoret vid tiden då överträdelserna skedde anser disciplinnämnden att påföljden – om än med tvekan – kan stanna vid en varning.

På disciplinnämndens vägnar

Ann-Christine Lindeblad

I nämndens beslut har deltagit justitierådet Ann-Christine Lindeblad, f.d. justitierådet Marianne Lundius, direktören Carl-Johan Högbom, direktören Kajsa Lindståhl och f.d. chefsjuristen Jan Persson.